evangelium in principio erat verbum et missas peculiares, scilicet de sancta Trinitate et sancto Michaele et de sanctis ... in eodem altari, ut ulterius hoc non fiat nisi suo tempore et in missali aliquis velit pro reverentia sanctae Trinitatis non ... de voto dicere audire; sed si voluerint ut sibi missae cantentur, de eodem die missas audiant pro salute vivorum et etiam defunctorum. Innocentius III. Wigorniensi episcopo.

Consuluisti nos utrum excepto die nativitatis dominicae, nisi causa necessitatis suadeat, sufficiat sacerdoti semel in die unam missam solummodo celebrare. Idem archiepiscopo Bracarensi.

Consilium vestrum nos requisivit utrum in diebus profestis in quibus ad honorem sancti Spiritus, beatae virginis et sanctae crucis missam celebrari contingit, hymnus angelicus et symbolum ac praefatio propria debeat decantari. Nos inquit nos quod apostolica nos in diebus profestis cum missarum sollemnia in honore beatae virginis celebrantur, nec hymnus angelicus nec symbolum decantatur, licet in missa propria praefatio decantetur, ut inter commemorationem et solemnitatem differentia ostendatur: unde Te Deum laudamus regulariter dimittitur quamvis dicatur in laudibus matutinis. Idem decano sancti Petri Magalonensis.

Ex parte vestra nos postulat utrum, quod si sacerdos vino perfunderet de pixide quod totum receperit eucharistiae sacramentum, non cum eodem die aliam missam debuit celebrare, nisi forte vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impediret. Idem J. quondam

hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. In canone missae sermo iste, videlicet mysterium fidei, verbis ipsis interpositus invenitur. Verum cum evangelista Christum hoc dixisse testetur, miraris quod aliquis asseverare temptaverit eum aliquid plus dixisse quam evangelistarum aliquis asseveret. Verum si formam ipsius canonis inspicias diligenter, praeter hoc de quo tua fraternitas requisivit, alia duo, videlicet elevatis oculis in caelum et aeterni testamenti, potius inserto canone reperies, quae in textu evangelico non leguntur. Sane multa tam de verbis quam de factis dominicis invenimus ab evangelistis omissa, quae apostoli vel supplevisse verbo vel facto expressisse leguntur. Paulus enim in actibus apostolorum sic ait: Oportet meminisse vos verbi domini Iesu, qui dixit: beatius est magis dare quam accipere. Hoc multis nam evangelistarum describit, nullus in eorum expressit. Quod Paulus de Christo ad Corinthios scribens ait: Visus est plus quam quingentis fratribus simul; deinde visus est Iacobo. Novimus autem tamen quod ab ortu vivus est et ipsi in evangelistae inter se mutuo supplevisse leguntur quae ab eorum aliquo vel aliquibus sunt omissa. Verum cum tres evangelistae posuerint hoc est corpus meum, solus Lucas adiecit quod pro vobis tradetur; et cum Matheus et Marchus dicant pro multis, Lucas dicit pro vobis; Matheus autem in remissionem peccatorum adiunxit. Quaeris etiam ea quae addu

[Glossa:] ... Ad cautelam ... sacerdos non sufficit ... officii sui ... sacramento. xxi. q. i. c. i. Petimus ... Succurrere: missam celebrando ... Septenarium: sunt vii horae ... septem dies ... septem ... candelabra ... de pben. cum secundum apostolum ... Quidam: et infra peculiares, id est speciales ... Confusionem: ... Consuluisti: et infra sacramentum: die nativitatis domini plures missae celebrantur ... [illegible]

BIBL. UNIV. HELS. Mscr.

[in] cena cum panem et vinum in corpus et sanguinem ipsum communicavit. Testamentum sicut supra est expositum cum in textu evangelico novum testamentum ponatur, hic interponatur et aeterni. Nam vetus testamentum quod hircorum vitulorum fuit sanguine dedicatum temporalia promittebat; novum autem quod est Christi sanguine consecratum promittit aeterna. Vel testamentum illud fuit vetus et transitorium, hoc autem novum est et aeternum. Vel ut utamur alia ratione, unde novum id est ultimum esse describitur. Inde etiam novum id est perpetuum comprobatur: novissimum enim testamentum legis certamini immobile perseverat quia testatoris obitu confirmatur, iuxta quod apostolus testamentum in mortuis asserit confirmatum, alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est. Praeterea non solum scriptura sed etiam promissio dicitur testamentum, iuxta quod apostolus ipse scribit: Ideo novi testamenti mediator est ut repromissionem accipiant qui vocati sunt hereditatis aeternae. Sic ergo intelligendum est quod in ipso canone reperitur: Hic est enim sanguis meus novi et aeterni testamenti, id est novae ac aeternae promissionis confirmator, sicut Dominus repromisit: Qui manducat et quotiens carnem meam et sanguinem meum bibit habet vitam aeternam. ¶ Ex eo autem verbo de quo movit tua fraternitas quaestionem, videlicet mysterium fidei, munimentum erroris quidam trahere putaverunt, dicentes in sacramento altaris non esse corporis Christi et sanguinis veritatem, sed imaginem tantum et speciem et figuram, pro eo quod ...

... tas esse negatur. Ergo nec mors nec resurrectio Christi cum figura sit veritas est credenda. Siquidem mortem et resurrectionem Christi similitudinem et imaginem esse apostolus manifestat. Christus inquietas mortuus est pro delictis nostris et resurrexit propter iustificationem nostram. Apostolorum quoque princeps Petrus sic in epistola sua scribit: Christus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia eius. Sic ergo tam mors Christi quam eius resurrectio est exemplum ut et nos peccato mortui iustitiae iam vivamus. Quasi si non fuit veritas quia fuit exemplum, ergo nec vere mortuus fuit Christus nec vere a mortuis resurrexit. Sed absit a fidelium cordibus error iste, cum propheta de ipso testetur: Quia vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit. Dicitur enim mysterium fidei quoniam aliud ibi creditur quam cernatur, et aliud cernitur quam credatur. Cernitur species panis et vini, et creditur veritas carnis et sanguinis Christi ac virtus unitatis et caritatis. ¶ Distinguendum est tamen subtiliter inter tria quae sunt in hoc sacramento discreta, videlicet formam visibilem, veritatem corporis, et veritatem spiritualem. Forma est panis et vini, veritas carnis et sanguinis, virtus unitatis et caritatis. Primum est sacramentum et non res. Secundum sacramentum et res. Tertium res et non sacramentum. Sed primum est sacramentum geminae rei. Secundum est sacramentum

[...] regen[...]
aqua in illa duo uinum et aqua que [...]
centur in calice diuina uirtute
mutantur. in hoc sacramento plene
sit ueritas et figura. Alii uero tenent
quod aqua cum uino transubstantiatur in sangui
nem cum in uinum transeat mixta
uino. sed probabiliter contrarium asseue
rent. qui aquam a uino particula
tim protrasserunt separari propter
predicta quia aqua non transit in sangui
nem sed remanet prioribus uini acci
dentibus circumfusa ita quod uini sa
porem assumit. quod inde conuincitur
quia si post calicis consecrationem aliud
uinum mittatur in calicem illud
quidem non transit in sanguinem nec sanguini
commiscetur. sed accidentibus prioris
uini conmixtum corpori quod sub eis
latet undique circumfunditur non
madidans circumfusum. ipsa tamen ac
cidentia uini appositum uidetur
afficere quia si aqua fuit apposita
uini saporem assumit. Contingit
ergo accidentia mutare subiectum.
sicut et subiectum contingit accide
ncia permutare. cedit quippe natu
ra miraculo. et uirtus supra consue
tudinem operatur. sed nec inquem
eius creditur aut absurdum si aqua
in corpore Christi esse credatur. cum lega
tur de ipsius corpore processisse et c.

Cum inter opiniones predictas illa
probabilior iudicatur que asserit
aquam cum uino in sanguinem transmuta
ri. ut expressius elucescat. proprietas sa
cramenti. nam cum aque multe sint.
populi multi. ut est quod alibi legitur
beati qui seminatis super aquas. ideo
uino aqua unitur ut Christo populus

[...]unt proprium cor[pus]
in me et ego in ipso. in quibus unum sint
et in mundus credat quia tu me
misisti. Tercio loco. s. t. re
quisiuit quare fuit mutatum
quod in secreta beati leonis. secundum
antiquiores codices contine
tur. sic uidelicet. Annue nobis
domine ut anime famuli tui leonis
hec prosit oblatio. cum in modernis missa
cramentariis legatur. Annue nobis
quesumus domine ut intercessi
one beati leonis hec nobis prosit
oblatio. Super quo et c. quod cum sacre scrip
ture dicat auctoritas quod in
iuriam facit martiri qui orat
pro martire. idem est ratione consimili
de sanctis aliis sentiendum. quia ora
tionibus nostris non indigent. pro eo
quod cum sint perfecte beati. omnia eis
ad uota succedunt. sed nos potius
orationibus eorum indigemus. quos
cum miseri simus undique mala
multa perturbant. unde quod in ple
risque orationibus continetur prosit ut
proficiat huic sancto uel illi talis
oblatio. ad gloriam et honorem ita debet
intelligi. ut ad hoc prosit quod ma
gis ac magis a fidelibus glorifice
tur in terris. licet plerique reputent
non indignum. sanctorum gloriam usque
ad iudicium augmentari. ideo ec
clesiam interim sane posse augmen
tum glorificationis eorum optare. Ce
rum utrum in hoc articulo lo
cum habeat illa distinctio que
docetur quod defunctorum alii me
diocriter boni. alii medio
criter mali. Unde suffragia que
fiunt a fidelibus merita preualere

Glosses:

Phisica. quidicunt [...] non commiscentur [...] separabilia [...] [illegible]

Predicta predicta [...] tercia opinio.

Non transit. [...] [illegible]

[...] illa non potest confite [...] de con. di. ii. [...] c. experte.

Accidentibus prioris. [...] logici dicunt quod accidentia non possunt permutare [...] cedit miraculo [...] [illegible]

[...] in illa opinione quem [...] asserit quod aqua cum uino transubstantiatur in sanguinem et illa probabilior [...] ut dicit [...]

Elucescat. et elucescere [...] de con. di. ii. cum omne [...]

alii sunt ualde boni alii sunt ualde mali.

Suscepit [...] de con. di. ii. [...]

Idem est [...] [illegible]

eadem [...] de con. di. [...] [illegible]

[illegible]

sollempnita[illegible]
tatem quoniam [illegible]
ipsi sui facinoris [illegible]
dubitat celeb[illegible]
ceteris christianis [illegible]
se fingit et suppre[illegible]
confiteatur [illegible]
unum tamen [illegible]
ita credens pro[illegible] pro
satisfacere ut [illegible]
non deleat pro[illegible] tum ergo
falsa sint [illegible]nda remedia
que veris sunt [illegible]
ra licet is qui pro suis criminibus con
sciam reputat se indignum peteret
graviter si se ingereret irreverenter
ter ad illud, gravius tamen videtur
offendere qui sic fraudulenter
illud presumpserit simulare, cum
ille in solius misericordie dei ma
num mandat, iste vero non solum
deo cui non veretur illudere sed po
pulo quem decepit se astringat.
Idem. Ferr. episcopo.
In quadam nostra epistola decreta
li asseris te legisse illud esse nefa
rium opinari quod quidam dicere pre
sumpserunt in sacramento vi
delicet eucharistie aquam in fleu
ma converti, nam de latere christi non aquam
sed humorem aquaticum men
tiuntur exisse [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad opinionem [illegible]
[illegible] non fuisse verum
[illegible] fantasticum [illegible]
manichei. Sed adversus hos here
ses iohannes apostolus in epistola sua loquens

[illegible]
[illegible] clamavit [illegible]
[illegible] manifes
[illegible] spiritum [illegible] non so
[illegible] ratione navi
[illegible] tristis est anima mea
[illegible] potestatem habeo po
[illegible] meam et iterum sumendi
[illegible] quod unus militum lancea
latus eius aperuit et continuo exivit
sanguis et aqua. Probatur aperte quod
christus verum corpus habebat, nam de fan
tastico corpore nec sanguis nec aqua
potuisset exire. Unde ille qui vidit
testimonium perhibuit et testimoni
um eius est verum, quia tres sunt qui
testimonium dant in terra spiritus aqua
et sanguis. Quod videlicet christus verus sit homo
ex anima rationali subsistens probatur
ex eo quod spiritum talem emisit. In vero
corpore probatur quoniam ex eo sanguis
exivit et aqua, rationabiliter quippe anima
non potest vivificare nisi corpus
humanum ex quibus verus homo consistit.
Certum sicut fuit verus [illegible] ve
rus sanguis, ita procul dubio vera
aqua, cum christus sit veritas et a veri
tate omnis sit falsa penitus aliena.
Si autem non fuisset aqua sed fleuma,
quod de latere salvatoris exivit ille qui
vidit et testimonium veritati perhi
buit profecto non aquam sed fleuma [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
charistie ad [illegible]
unico sed de latere christi [illegible]
cum ingine profluxisse [illegible]

[illegible]